

เข้าใจถิ่น

พบความหลากหลายทาง
ธรรมชาติ จากขุนเขา
สู่โลกใต้ทะเลลึกครามและ
ความหลากหลายทาง
วัฒนธรรมที่บอกเล่าผ่าน
เรื่องราวของเมือง ชีวิตผู้คน
เทศกาลประเพณีท้องถิ่น
จนถึงเรื่องขงอาหารการกิน
ย่านตลาด จากเหนือสุด
แดนสยาม จนถึงถิ่นใต้
เมื่อใจเปิดรับสิ่งใหม่ๆ
คุณจะรู้ว่าเมืองไทยมีอะไร
ให้รู้จัก ให้ชื่นชมอีกมากมาย

เข้าใจเที่ยว

เพลินตา เพลินใจกับแหล่ง
ท่องเที่ยวที่จัดกลุ่ม
ตามความเชื่อมต่อของเส้นทาง
การเดินทางและคัสสรร
เฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่มี
ความโดดเด่นในด้านต่างๆ
ทั้งทางธรรมชาติ
ศิลปวัฒนธรรม พร้อมตัวอย่าง
กิจกรรม โปรแกรมการ
ท่องเที่ยวและข้อมูลที่สำคัญ
และจำเป็นสำหรับการเดินทาง

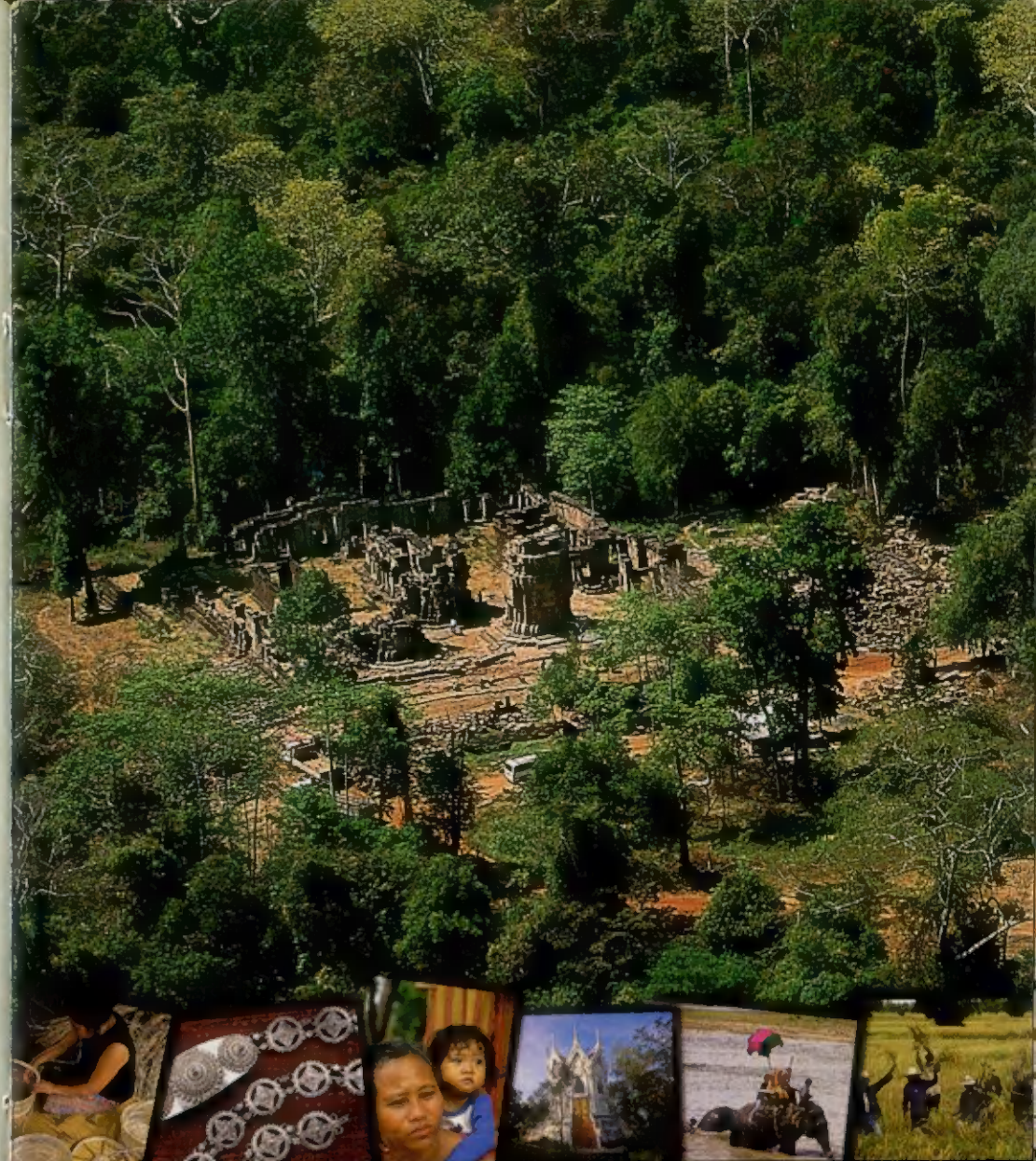

ISBN 974-7177-09-9

เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว
สุรินทร์

25.00

เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว

สุรินทร์

เพื่อความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม
ดูแลรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว สุรินทร์

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สงวนลิขสิทธิ์การพิมพ์ซ้ำ และหรือลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่ง ของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ จะกระทำโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้

คณะกรรมการอำนวยการจัดทำหนังสือตามแผนงานเงินทุน
เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการสร้างงาน ภายใต้โครงการ
ลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project: SIP)

นายภราเดช พยัคฆ์เขียว

ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

นางจุฑามาศ ศิริวรรณ

รองผู้ว่าการฝ่ายบริหาร

นายพัชรพงศ์ อภิชาติพงษ์ดี

รองผู้ว่าการฝ่ายการตลาด

นายสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์

รองผู้ว่าการฝ่ายวางแผนและพัฒนา

นางสมณทนา นาคทรัพย์ ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด

นายทัศนะ วงศ์วิรัตน์ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการตลาด

นางสาวเพ็ญสุดา โพธิ์ร่วม

ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและงบประมาณ

นายเศรษฐพล จินดาพันธ์ ผู้อำนวยการกองบริหารภาพกิจ

นายพงษ์ธร เกษสำลี ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์โฆษณา

ผู้อำนวยการโครงการ

นางจุฑามาศ ศิริวรรณ

รองผู้ว่าการฝ่ายบริหารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หน่วยงานประสานงานกลางและรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานงบประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กรมการปกครอง กรมโยธาธิการ

กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมป่าไม้ กรมศิลปากร

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แหล่งเงินทุน

ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น

จัดทำโดย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษา

ดร.ธิดา สารยา

นพรัตน์ นาคสถิตย์

ข้อมูล/ถ่ายภาพ

สำนักพิมพ์สารคดี

สำนักพิมพ์ แปลน โมทีฟ

ออกแบบ/ภาพประกอบและคำเน้นการมัลติ

นวิรัช แปลน โมทีฟ จำกัด

สัญลักษณ์แนะนำกิจกรรม

วิถีชีวิต

จุดชมทิวทัศน์

ของที่ระลึก

เล่นน้ำ

ดูนก

ธรรมชาติ

ขี่จักรยาน

สารบัญ

รู้จักสุรินทร์

ภูมิประเทศ-ธรรมชาติ

จุดเปลี่ยนแห่งยุคสมัย

คนสุรินทร์

อาหารท้องถิ่น

เทศกาล-งานประเพณี

๓-๕

๖-๘

๖-๘

๙

๘-๙

เที่ยวสุรินทร์

นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง

และเที่ยวธรรมชาติ

อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดี

ศรีณรงค์จางวาง (เขียงปุม)

หลักเมืองสุรินทร์

วัดบูรพาาราม

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง

วนอุทยานพนมสวาย

วนอุทยานหนองคู

หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

จักสานหวายหางหนู บ้านนวม

ประเทียม เครื่องเงิน บ้านโชค

ดินผ้าไหม บ้านสวาย

บ้านจันรม บ้านเขวาสินรินทร์

บ้านตากกลาง ถิ่นช้างเมืองสุรินทร์

หมู่บ้านตากกลาง

ศูนย์ศึกษา

ท่องเที่ยวธรรมชาติโบราณ

แคนปราสาทขอม

ปราสาทเมืองที่ ปราสาทจอมพระ

ปราสาทศีขรภูมิ ปราสาทยายเงา

ปราสาทภูมิโพน ปราสาทบ้านไผ่

ปราสาทบ้านพลวง

ปราสาทตาเมือนธม

ปราสาทตาเมือนโต้ง ปราสาทตาเมือน

ตลาดชายแดนที่ด่านช่องจอม

๑๓-๑๕

๑๗-๑๙

๒๑-๒๓

๒๕-๒๙

ข้อมูลการเดินทาง

๓๐-๓๑

๑. ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่เคารพของชาวไทย

๒. ช่วยใส่ใจสิ่งแวดล้อมและเคารพวิถีไทย

๓. ใช้บริการบริษัทนำเที่ยวที่มีใบอนุญาต ท่านจะได้รับบริการคุ้มครองตามกฎหมาย

๔. ข้อมูลรายละเอียดในเอกสารนี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

กรุงเทพฯ - สุรินทร์
12.00-17.00 น.
วันเสาร์-อาทิตย์
และวันหยุดราชการ

รู้จักสุรินทร์

ภูมิประเทศ-ธรรมชาติ

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่บนขอบของที่ราบสูงโคราช มีอาณาเขตติดต่อกับ
ประเทศกัมพูชา มีเทือกเขาพนมดงรักเป็นพรมแดนธรรมชาติ ขอบของ
ที่ราบสูงเหมือนลาดเนินขึ้นยอดเขาจนถึงจุดสูงสุดและหักลงเป็นหุบ เขต
จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ในสมัยโบราณเรียก “เขมรสูง” ส่วนพื้นที่
ราบต่ำในแดนเขมรเรียก “เขมรต่ำ” ผู้คนสองดินแดนเดินทางถึงกันผ่าน
ช่องเขาต่างๆ ที่มีอยู่ถึง ๓๕ แห่ง เช่น ช่องปราสาทตาเมือน ช่องปราสาท
ตาควาย ช่องพริก และช่องจอม ผืนป่าในเขตจังหวัดอุดรมีชัยของกัมพูชา
ซึ่งติดกับจังหวัดสุรินทร์ เคยเป็นแหล่งที่หมอช้างชาวกูยคล้องช้างป่า และใน
สมัยที่ขอมเรืองอำนาจ สุรินทร์เป็นทางผ่านสำคัญในเส้นทางจาริกแสวงบุญ
เชื่อมระหว่างเขมร-ไทย-ลาว

เขตติดต่อกับ
ดิ ขอบของ
ป็นหุบ เขต
ง" ส่วนพื้นที่
างถึงกันผ่าน
ช่องปราสาท
ยของกัมพูชา
างป่า และใน
ารีกแสงบุญ

พื้นที่สูงทางทิศใต้ของจังหวัดคือขุขลาด
ต่ำไปทางทิศเหนือซึ่งเป็นที่ราบลุ่มและ
ป่าโปร่ง มีแม่น้ำมูลและลำห้วยหลาย
สายไหลผ่าน เป็นแหล่งประมง และ
เขตปลูกข้าวหอมมะลิพันธุ์ดีที่สุดใน
ประเทศไทย บริเวณริมแม่น้ำป่าปูง

ป่าทาม ป่าละเมาะเล็กๆ ซึ่งเป็นที่
เก็บเห็ด เก็บผักป่ามาเป็นอาหาร เก็บ
หอยทางหนองจากสวนในอดีตแม่น้ำมูล
เป็นเส้นทางคมนาคมไปนครราชสีมา
เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขงข้ามไปประเทศ
ลาว แม่น้ำมูลสลับกับแม่น้ำชีที่บ้าน
ตากกลาง อำเภอท่าตูมซึ่งเดิมเป็นแหล่ง
เลี้ยงช้างของชาวกูย เพื่อส่งเป็นส่วย
สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ
ของสุรินทร์ล้วนเอื้อต่อการผสมผสาน
ทางวัฒนธรรม สุรินทร์จึงเต็มไปด้วย
ประวัติศาสตร์ความเป็นมานับพันปี

เพราะมีเส้นทางเชื่อมกับอาณาจักรต่างๆ
เช่น จำปาศักดิ์ของลาว อาณาจักรขอม
รวมถึงชาวกูยที่เลือกมาลงหลักปักฐาน
อยู่ในบ้านเมืองนี้จนหล่อหลอมกลายเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตน ไม่ว่าจะเป็น
ความงดงามของปราสาทขอม วัดนธรรม
เฉพาะของชาวไทยเชื้อสายเขมร หรือ
ปริมาณช้างบ้านจำนวนมหาศาล จน
กระทั่งกลายเป็นเมืองสุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่
อันมีเสน่ห์ในปัจจุบัน

๓,๐๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช
ชุมชนโบราณตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มน้ำมูล
พบหลักฐานเครื่องปั้นดินเผาสีขาวในเขต
อำเภอชุมพลบุรี และแหล่งถลุงโลหะ
ส่วนบริเวณเทือกเขาพนมดงรักเป็นที่ตั้ง
ถิ่นฐานของชุมชนที่สืบเชื้อสายจากชนเผ่ามุนด์
(Munda) ซึ่งอพยพมาจากเชิงเขาหิมาลัย
มาตามลำน้ำโขง คนกลุ่มนี้มีทักษะในการจับ
และฝึกช้าง สันนิษฐานว่า คือชาวกูย
ในเขตประเทศลาวและไทย

พุทธศตวรรษที่ ๖

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย
เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรฟูนัน
ขณะนั้นสุรินทร์เป็นเพียงเมืองเล็กๆ
ในอาณาจักร

พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๔

อาณาจักรเจนละมีอำนาจเหนือ
อาณาจักรฟูนัน และขยายสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุรินทร์เป็นเมืองสำคัญ
ติดต่อกับเวียดนาม ตั้งแต่เว้ถึงโขงอน
ทางเหนือถึงหลวงพระบาง เพชรบุรี
และสุโขทัย ดังปรากฏหลักฐานร่องรอย
คูเมือง และกำแพงเมืองขนาดใหญ่
หลายชั้น

พุทธศตวรรษที่ ๑๖

อำนาจการปกครองของเขมร
รุ่งเรืองและขยายสู่ภาคอีสานกลาง
พุทธศตวรรษที่ ๑๗ ในสมัยพระเจ้า
ชัยวรมันที่ ๒ ทรงสถาปนาลัทธิเทว
ราชาและอาณาจักรพระนคร (Angkor
ซึ่งมีปราสาทนครวัดเป็นศาสนสถานที่
ใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงที่สุด) มีการ
ก่อสร้างปราสาทเพื่อเป็นเทวสถาน
มากมาย

พุทธศตวรรษที่ ๑๘

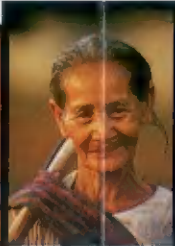
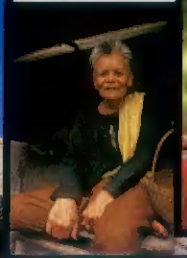
พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ทรงสถาปนา
ลัทธิพุทธราชา นอกจากจะทรงเป็นนัก
ปกครองแล้ว ยังทรงสร้างศาสนสถาน
หลายแห่ง และบำเพ็ญพระราชกุศล
โดยการสร้างโรงพยาบาล (อโรคยาศาล)
และที่พักคนเดินทางนับร้อยแห่ง ดัง
ปรากฏหลักฐานในจังหวัดสุรินทร์ เช่น
ปราสาทตาเมือน ปราสาทตาเมือนโต้ง

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๙

สมัยสุโขทัย อาณาจักรขอมเสื่อม
อำนาจ ลาวแบ่งเป็นสามรัฐอิสระ คือ
หลวงพระบาง เวียงจันทน์และจำปาศักดิ์
ชาวกูยช่วยชาวเวียงจันทน์และจำปาศักดิ์
คล้องช้าง ฝึกช้าง

พ.ศ. ๒๒๖๐

ชาวกูยที่แตกกับจำปาศักดิ์ อพยพ
มาตั้งบ้านเรือนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์
ปัจจุบันหัวหน้าชุมชนขณะนั้นมีหลายคน
เช่น เขียวปุม ตั้งถิ่นฐานที่บ้านเมืองที่
หรือ ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองปัจจุบัน
ชาวกูยมีอาชีพเลี้ยงช้าง จับช้างป่า และ
หาของป่า

คนสุรินทร์

สุรินทร์เป็นจังหวัดที่อยู่ภายใต้อิทธิพล
ของวัฒนธรรมไทยเขมร อีกทั้ง
ยังเป็นเมืองสำคัญในการศึกสงคราม
ทั้งสงครามเขมร และสงครามเวียงจันทน์
รวมถึงเป็นเมือง ชุมชุมกองทัพอากาศ
ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น

คนพื้นเมืองของสุรินทร์ ประกอบไปด้วย
ชาวกูย ชาวเขมร และชาวลาว ที่อยู่
ร่วมกันอย่างผสมกลมกลืนมานานหลาย
ร้อยปี มีการแต่งงานกันระหว่างกลุ่มชน
ต่างๆ แม้กระทั่งด้านภาษา ต่างก็สามารถ
สื่อสารกันได้เป็นอย่างดี ถึงกับมีคำ
กล่าวว่า คนสุรินทร์มีทั้งชอบเสียงตาย
อย่างชาวเขมร ความซื่อสัตย์และชอบ
อาสาเจ้าอย่างลาว และความรักอิสระ
อย่างกูย

ปัจจุบันแม้จะมีชาวไทยเชื้อสายจีน
เข้าไปอยู่ในสุรินทร์บ้างก็เป็นจำนวนน้อย

กูย บางครั้งเรียกชาวกูยว่าส่วย ทั้งนี้
อาจเนื่องจากในอดีตมีการส่งส่วยเป็น
ของป่าแทนการเข้ามารับราชการทหาร
ชาวกูยส่วยช้างแทนส่วยหูกวางพื้นเมือง
กลุ่มนี้พอใจให้เรียกชื่อว่า กูย มากกว่า
เพราะกูยหมายถึง คน

ในอดีตการก่อสร้างศาสนสถาน
ต่างๆ ของขอม ใช้ช้างของชาวกูยมาช่วย
เป็นแรงงานในการขนศิลาแลงหรือ
หินทราย ขนาดใหญ่ที่ใช้ในการก่อสร้าง

ชาวกูยที่เลี้ยงช้างเป็นผู้ชาย และมี
เพียงร้อยละ ๑๐ ของประชากรเท่านั้น
ชายชาวกูยที่เหลือมีอาชีพทำสวน ทำนา
หึงงูชาวกูยไม่มีบทบาทในวัฒนธรรม
การเลี้ยงช้างเลย ส่วนใหญ่มีทักษะ
ในการทอผ้าไหม

ปัจจุบันมีชาวกูยอยู่ในหลายร้อย
หมู่บ้าน เกือบทุกอำเภอของสุรินทร์
โดยเฉพาะ อำเภोजอมพระตำตุมชุมพลบุรี
และอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ

ลาว สันนิษฐานว่าชาวลาวในสุรินทร์
เป็นกลุ่มคนที่มาจากจำปาศักดิ์ สมัย
อยุธยาตอนปลาย ปัจจุบันเชื้อสายชาว
ลาวเหล่านี้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบอำเภอ
รัตนบุรี สนม และชุมพลบุรี และ
ผสมผสานกับชาวพื้นเมืองอื่นๆ แต่ยังมี
ยึดถือฮิดลิบลอง ครองสิบสี่ ตามประเพณี
เดิม และยังมีการแห่บั้งไฟอยู่เป็น
ประจำทุกปี

พ.ศ. ๒๓๐๑

สมัยอยุธยา หัวหน้าหมู่บ้านชาว
ถูกช่วยจับช้างเผือกที่แตกโรงมาจาก
เมืองหลวงเพื่อถวายคืนสมเด็จพระ
เจ้าเอกทัศ จิงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
หัวหน้าหมู่บ้านเป็นเจ้าเมือง และยก
หมู่บ้านเป็นเมือง เช่น หมู่บ้านเชียง
ปุมเป็นเมืองสุรินทร์ หมู่บ้านเชียง
พะเป็นเมืองสังขะ (ต่อมาเป็นสังขะ)

พ.ศ. ๒๓๒๕

สมัยรัตนโกสินทร์หลังจากที่พระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
เสด็จเถลิงราชสมบัติทรงมีนโยบายสร้าง
เมืองในภาคอีสาน เพื่อต้องการรักษา
ดินแดนริมฝั่งแม่น้ำโขงไว้เป็นดินแดน
กันชนระหว่างไทยกับเวียงจันทน์
จำปาศักดิ์ จิงโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ
เมืองประทายสมันต์ เป็น เมืองสุรินทร์
ตามบรรดาศักดิ์เจ้าเมือง

พ.ศ. ๒๓๖๙

เจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทน์ ตีเมือง
สุวรรณภูมิ เมืองสุรินทร์ เมืองสังขะ สมัย
รัชกาลที่ ๓ จิงทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรม
พระราชวังบวรมหาดคีตพิเศษเป็น
ทัพหน้าพร้อมด้วยไพร่พล จากเมือง
พระตะบองขึ้นไปเมืองสุรินทร์โดยเกณฑ์
ไพร่พลเขมรป่าดง ไปเป็นทัพขบวนจน
ตีเวียงจันทน์ได้ใน พ.ศ. ๒๓๗๐

พ.ศ. ๒๔๓๔

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็น
แบบชนบทเทศาภิบาล สมัยรัชกาลที่ ๕
สุรินทร์อยู่ในบังคับบัญชาของข้าหลวง
หัวเมืองลาวกาว เมื่อเกิดกรณีพิพาท
รศ. ๑๑๒ ชาวสุรินทร์ถูกเกณฑ์กำลัง
ร่วมกับศรีสะเกษ เมืองสุรินทร์ และเมือง
อื่นๆ ไปร่วมรบจนสงครามสงบลง

พ.ศ. ๒๔๕๐

เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบ
บริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาค
เปลี่ยนจากเมืองสุรินทร์เป็นจังหวัด
สุรินทร์

อาหารท้องถิ่น

คนสุรินทร์จะแตกต่างจากชาวอีสาน

จังหวัดอื่นๆ เพราะส่วนใหญ่กิน

ข้าวเจ้า นอกจากนั้นยังเป็น

แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิพันธุ์ดี

อาหารท้องถิ่นของสุรินทร์ส่วนใหญ่เป็น

อาหารที่ปรุงจากผัก ปลา และพืชพรรณ

ที่หาได้ในท้องถิ่น โดยได้รับอิทธิพลบางส่วน

มาจากเขมร สังเกตจากอาหารบางชนิด

จะมีการเข้ากะทิแต่ไม่มันเหมือนของ

ภาคกลาง หรือมีขมิ้น เครื่องเทศเป็น

ส่วนผสม สันนิษฐานว่า ได้รับอิทธิพล

มาจากอินเดีย ที่เข้ามาในเขมรตั้งแต่สมัย

อาณาจักรเมืองพระนคร

ลักษณะสำหรับดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายเขมรในสุรินทร์
ใช้กระดังงา มีข้าวเจ้าเหลืองตรงกลาง ส่วนกับข้าวที่มี
ทั้งแกง น้ำพริก ผัก จะใส่ภาชนะที่เป็นถ้วยเล็กๆ หรือ

กระทิงใบตอง ทุกคนจะมีกับข้าวแบ่งให้เท่าๆ กัน เมื่อจะ
กินก็แบ่งข้าวใส่จานตัวเอง กับข้าวมีลักษณะแห้งๆ แม้กระทั่ง

น้ำพริก หรือเบ้าลิดในภาษาเขมรก็จะแห้ง เพราะเดิมคน

สุรินทร์นิยมกินข้าวด้วยมือมากกว่าใช้ช้อน สำนักรับข้าวแบบนี้

นับวันจะหาไม่ได้ยากแล้วเว้นเสียแต่จะมีการจัดงานขึ้นตามโรงแรม

หรือในงานของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ แต่กับข้าวบางอย่าง เช่น

ก้อยกุ้ง (ก้อยไทรยง) ชันลอกเจก (แกงกล้วย) คุงะเจา (คั่วหอย)

ละนวด กะตาม (แกงคั่ว) สะงอลไทรยงจะละมีต (ต้มปลาใส่ขมิ้น)

ลาบเตีย (ลาบเป็ด) และอื่นๆ ยังหากินได้ตามร้านค้าในตลาด

ทั้งเช้าและเย็น

ปลาช่อน มีทั้งปลาช่อนหนึ่ง (จิงไอยไทรยงปะดิวะ) ปลาช่อน

อบเกลือ ปลาช่อนแดดเดียวทอดกรอบ ปลาช่อนย่างเครื่อง

รวมทั้งต้มยำปลาใส่ใบอ้อหอม

สุรินทร์
สมัย
อยุธยา
อำเภอ
และ
แต่ยัง
ะเพณี
เป็น

เขมร ถูกกวาดต้อนเข้ามาในสุรินทร์
ครั้งเกิดสงครามไทย-เขมร ในช่วงต้น
รัตนโกสินทร์ ปัจจุบันมีชาวเขมร
กระจายอยู่เกือบทั้งจังหวัดและคงรักษา
วัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น คนตรีกันตรึม
การขับร้องที่เรียกว่า เจริญ การละเล่น
ต่างๆ เช่น เรือมอันเร หรือการรำสาก

เทศกาล-งานประเพณี

งานแสดงช้าง

จัดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓
ส่งผลให้สุรินทร์เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก
ว่ามีการแสดงช้างที่ดีที่สุดในโลก

จากแรก เรียก "จำเอย" แสดง
ความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของช้างป่า
และการอยู่ร่วมกันของช้างกับชาวกูย
มีการแสดงพิธีกรรมฝังศพ เพื่อคุ้ม
ครองให้ปราศจากอันตรายขณะออก
คล้องช้างในป่า จากต่อมาคือ การ

คล้องช้าง และฝึกช้างให้แสดง เช่น
ชักธง โกวเปเล ให้ควาญขึ้นหลัง
แสดงให้เห็นความผูกพันระหว่างคนกับ
ช้าง จากต่อมา แสดงประเพณีต่างๆ ใน
สุรินทร์รวมทั้งประเพณีการบวชนาคซึ่ง
ฟอนาคจะขี่ช้างเข้าไปในโบสถ์ จากนั้น
เป็นการเล่นฉลองพระ มีช้างเตะ
ฟุตบอล ชักเยือกกับคน ปิดท้ายด้วยฉาก
ที่ยิ่งใหญ่มากคือ การจำลองขบวน
พยุหยาตราทิวและการชนช้าง

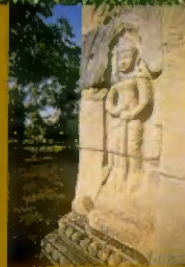
ช่วงจัดงาน เสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์
ที่ ๓ ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี
ที่สนามแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ ถนน
คชสาร อำเภอเมือง

ประเพณีบวชนาคแห่ช้าง

จัดในหมู่บ้านกูย โดยเฉพาะที่บ้าน
ตากกลาง ตำบลกะโพ อำเภอท่าตูม ซึ่ง
เป็นหมู่บ้านเลี้ยงช้าง เมื่อมีงานบวช
ผู้คนจะเข้าร่วมอย่างคับคั่ง มีขบวนช้าง

หลายสิบเชือก แห่ไปสักการะศาลเจ้าพ่อ
วังทะเล ชามลำนํ้ามูลกลับมาเข้าพิธีที่
วัดแจ้งสว่าง

ช่วงจัดงาน วันขึ้น ๑๓-๑๕ ค่ำ
เดือน ๖ กลางเดือนพฤษภาคมของทุกปี
จัดทั่วไปที่อำเภอท่าตูม โดยเฉพาะที่
บ้านตากกลาง

เที่ยว สุรินทร์

นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง
และเที่ยวธรรมชาติ
อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดี-
ศรีณรงค์เจ้าวงว (เข็ญปุม)
หลักเมืองสุรินทร์
วัดบูรพาราม
อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง
วนอุทยานพนมสวาย
วนอุทยานหนองคู

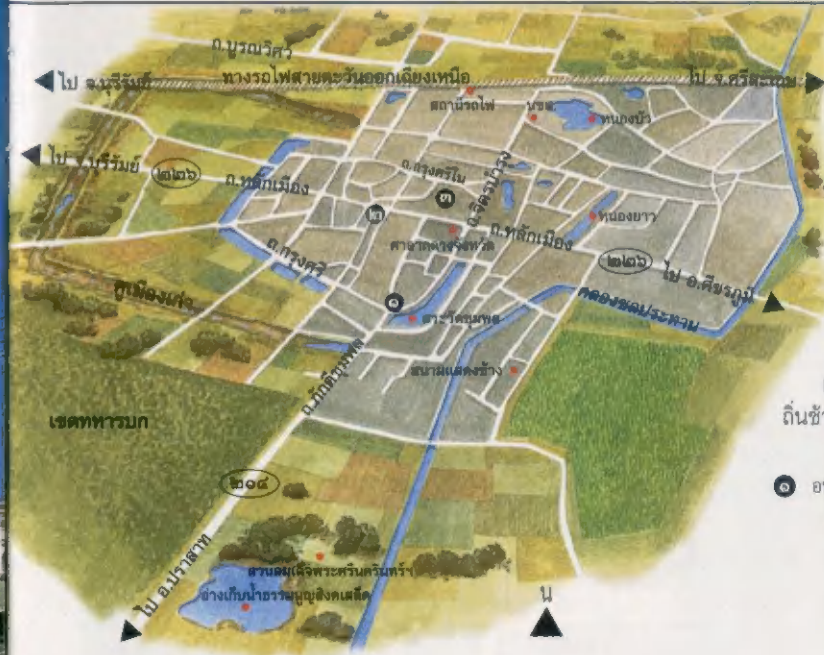
หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน
จักสานหวายหางหนู บ้านบุทม
ประเทียม เครื่องเงิน บ้านโชค
ดินผ้าไหม บ้านสวาย บ้านจันทรม
บ้านเขวาสินรินทร์
บ้านตากกลาง ดินช้างเมืองสุรินทร์
หมู่บ้านตากกลาง
ศูนย์ศึกษา

ท่องเที่ยวธรรมชาติโบราณ
แดนปราสาทขอม
ปราสาทเมืองที
ปราสาทจอมพระ
ปราสาทศีขรภูมิ
ปราสาทห้วยเหือง
ปราสาทภูมิโปน
ปราสาทบ้านโหล

ปราสาทบ้านพลวง
ปราสาทตาเมือนธม
ปราสาทตาเมือนไฉง
ปราสาทตาเมือน
ตลาดขายแดนที่ด่านช่องจอม

นมัสการ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง และเที่ยว ธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยว
หลายแห่งในตัวเมือง
สุรินทร์ สะท้อนให้เห็น
ประวัติศาสตร์ของเมือง
ความสัมพันธ์กับ
วัฒนธรรมช้าง และ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้าน
คู่เมือง นับเป็น
จุดเริ่มต้นที่ดีในการ
เดินทางมาเยือนสุรินทร์
ถิ่นช้าง และปราสาทโบราณ

- ๑ อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง (เชียงปุม)
- ๒ หลักเมืองสุรินทร์
- ๓ วัดบูรพาาราม

๑ อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์-
จางวาง (เชียงปุม)
ที่ตั้งอนุสาวรีย์เป็นบริเวณที่เคยเป็น
กำแพงเมืองชั้นในของตัวเมืองสุรินทร์
สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เพื่อระลึกถึง
พระยาสุรินทรภักดีเจ้าเมืองคนแรก
อนุสาวรีย์เป็นรูปหล่อทองเหลือง

บรรยากาศยามเช้า
บริเวณทอนาฬิกาใกล้ตลาดสด

สูง ๒.๒ เมตร มือขวาถือของ้าว
แสดงให้เห็นถึงความเก่งกล้าในการ
บังคับช้างศึก และแสดงให้เห็นว่า
สุรินทร์เป็นเมืองช้างมาแต่ดึกดำบรรพ์
ในบริเวณใกล้เคียงกับอนุสาวรีย์ฯ
ทางจังหวัดได้จัดสร้างอนุสรณ์ช้าง
พร้อมทั้งศาลปะกำขึ้นริมคูเมือง เพื่อ
แสดงถึงเรื่องราวเมื่อสมัยก่อร่างสร้าง
เมืองอีกด้วย

หลักเมืองสุรินทร์ ๒

ชาวสุรินทร์ถือว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่สำคัญคู่บ้านคู่เมือง เมื่อมาสุรินทร์จึงควรมากราบไหว้เพื่อความ เป็นสิริมงคล

หลวงพ่อพระชีว์

วัดบูรพาราม ๓

เป็นวัดเก่าแก่อันมีฐานว่าสร้างขึ้นใน สมัยกรุงธนบุรีหรือสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น มีอายุประมาณ ๒๐๐ ปี เท่าๆ กับอายุของเมืองสุรินทร์ สร้างโดยพระยาสุรินทร์ภักดีศรี- ณรงค์จางวาง (เชียงปู้) ภายในวัดนี้ มีพระวิหารประดิษฐานหลวงพ่อ พระชีว์ หรือ หลวงพ่อประจักษ์ เป็น พระพุทธรูปปางมารวิชัย คาดว่า สร้างขึ้นพร้อมวัดบูรพาราม ถือเป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของชาวสุรินทร์

นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์กัมมัญ ฐาน-อัฐิธาตุ พระราชวุดาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อดุล) พระวิปัสสนา ลูกศิษย์ของพระอาจารย์มั่นภูริทัตตะ มหาเถระ ท่านเคยเป็นผู้สอนธรรมะ และการวิปัสสนาให้พระอาจารย์ฝั้น

อาจาโร ภายในประดิษฐาน รูปปั้นและอัฐิธาตุ พร้อม รูปภาพรูปถ่ายของหลวงปู่ และยังจัดแสดงเครื่อง อัฐบริขารที่ท่านใช้ใน สมัยยังมีชีวิตอยู่ รวมถึงพัดยศ

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ดูลย์

วิหารที่ประดิษฐานหลวงพ่อพระชีว์ ในวัดบูรพาราม

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ๔
วนอุทยานพนมสวาย ๕
วนอุทยานหนองคู ๖

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง

เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของ คนสุรินทร์และใกล้เคียง เพื่อมานั่ง รับประทานอาหาร ชมบรรยากาศ พระอาทิตย์ตกดิน รอบๆ อ่าง เก็บน้ำ มักจะมีนักท่องเที่ยวมาตกปลา อยู่เสมอ

ถ้าชื่นชอบชีวิตกลางแจ้ง เส้นทางรอบอ่างเก็บน้ำ สามารถใช้ ขี่จักรยานเลาะดูเขาได้เป็นอย่างดี หรือจะเช่าเรือชาวบ้านที่ใช้หาปลา เก็บผักกระเฉด ผักบุ้งออกไปตกปลา ในอ่างเก็บน้ำก็ได้ สนราคา แลแล้วแต่ ตกลงกัน

บ้านห้วยเสนง

เจดีย์หลวงปู่ดูลย์

ศาลาอัฐิพระครู

วนอุทยานพนมสวาย ๕

วนมนั้นหมายถึง ภูเขา และคำว่า สวาย แปลว่า มะม่วง พนมสวาย นับเป็นวนอุทยานที่อยู่ใกล้ตัวจังหวัด มากที่สุด มีลักษณะเป็นภูเขาเตี้ยๆ ปกคลุมด้วยป่าเบญจพรรณ ในอดีต พนมสวายเป็นสถานที่สำหรับ แสวงบุญ มีประเพณีเดินขึ้นยอดเขา ในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ โดยมีผู้เฒ่า ผู้แก่เดินขึ้นมาถือศีลฟังธรรมที่วัด และยังถือเป็นวันหยุดงานตามประเพณีด้วยด้านหน้าที่ทำการอุทยานฯ มีบึงน้ำหลายแห่ง พร้อมทั้งเส้นทาง เดินชมธรรมชาติล้วนบนยอดเขาชาย (พนมเปราะ) สูง ๒๑๑ เมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพนมสวาย และ ประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่อง พระพุทธรูปก่ออิฐถือปูนขนาดใหญ่ ปางประทานพรสีขาว สามารถมองเห็นได้แต่ไกล ยอดที่ ๒ มีชื่อว่า ยอดเขาหญิง (พนมสร้อย) สูง ๒๒๔ เมตร

ยอดที่ ๓ มีชื่อว่าเขาเขาคอก (พนมกรวย) พุทธสมาคม จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดสร้างศาลาอัฐิพระครูเป็นอนุสรณ์ ฉลองครบรอบ ๒๐๐ ปี แห่งการ สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อ ประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองจาก ยอดเขาชาย มาประดิษฐานไว้ใน ศาลา นอกจากนี้ยังมีการสร้างเจดีย์ อนุสรณ์สถานพระราชวุดาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อดุล) โดยภายในมี รูปปั้นของหลวงปู่ประดิษฐานอยู่

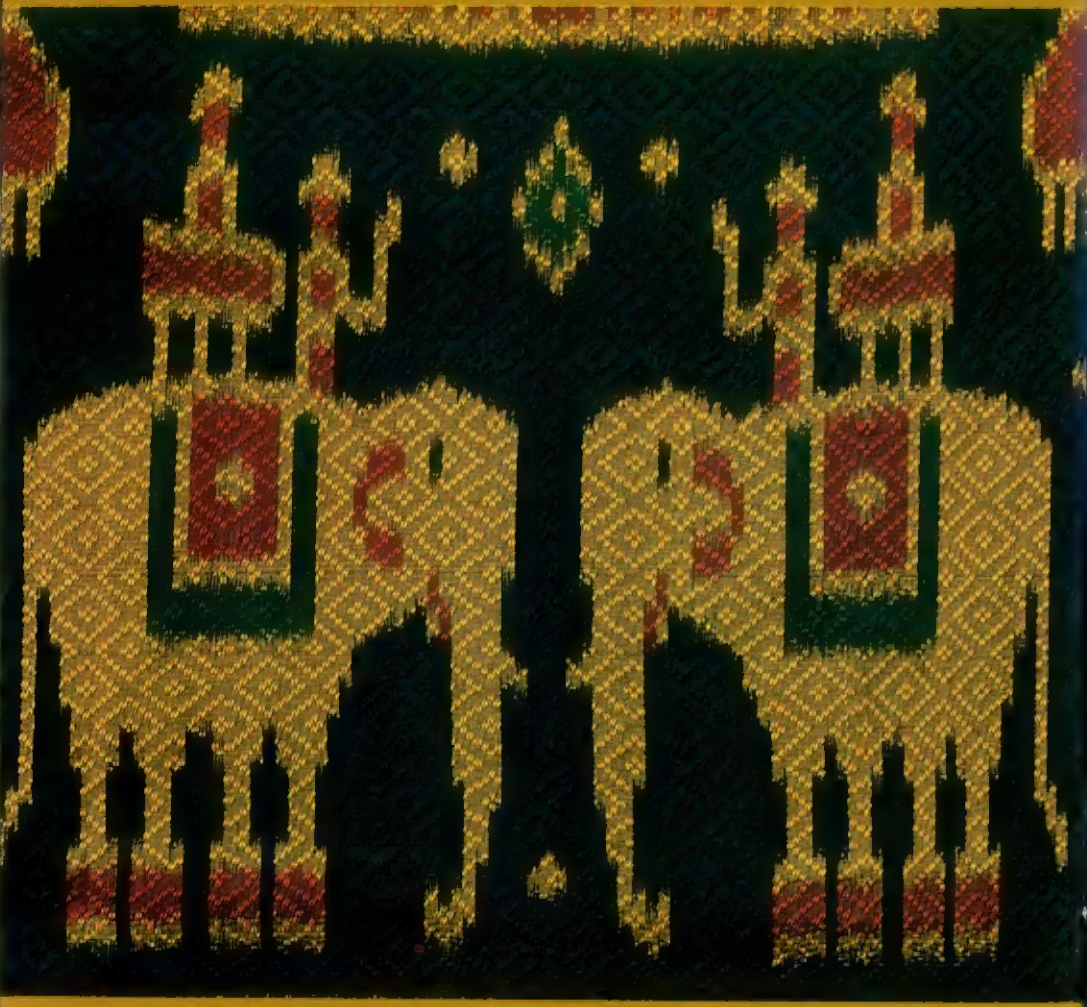
วนอุทยานหนองคู ๖ มีเนื้อที่ ๖๒๕ ไร่ ทางกรมป่าไม้ได้ ร่วมกับประเทศเดนมาร์กจัดการ สืบสวนและตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สองใบ โดยปกติแล้วป่าสนอยู่ใน เขตภูเขา แต่ที่นี่ขึ้นในพื้นที่ราบ ปะปนอยู่กับพันธุ์ไม้ต่างๆ ในป่า เบญจพรรณ เช่น มะค่า ไม้แดง ตะแบก ทางวนอุทยานได้จัดทำ เส้นทางเดินชมธรรมชาติ พร้อมกับ ที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจไว้ ทั้งยังได้ ทำการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมอีกด้วย

พระพุทธรูปทรงมงคล

วนอุทยานหนองคู

หมู่บ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน

- ๑ จักสานหวายทางหนู บ้านบุท
- ๒ ประเทียม เครื่องเงิน บ้านโชค
- ๓ ถิ่นผ้าไหม บ้านสวาย บ้านจันทรม
บ้านเขวาสินรินทร์

สุรินทร์ ถือได้ว่าเป็นถิ่นงาน
หัตถกรรมพื้นบ้านเช่นเดียวกับ
หลายจังหวัดในภาคอีสาน งานฝีมือ
เหล่านี้ไม่ใช่งานประจำ ส่วนใหญ่
จะเริ่มทำหลังเก็บเกี่ยวแล้ว
ประมาณเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม

สะอาด ผึ่งแดดให้แห้ง ตะกร้าก็
จะเป็นมันเงาเหมือนเดิม
แต่ถ้าใช้ยู่เสมอ ตัวหวาย
ก็จะเป็นมันเงาเอง เพราะ
โดยธรรมชาติ หวาย
ทางหนูก็มีความมัน
เงาอยู่แล้ว

รูปทรง
นับได้กว่า ๖๐
แบบ เครื่องหวาย
ของที่นี่จะไม่ลงแล็คเกอร์
หากใช้ไปแล้วมีเชื้อรา ให้รักษาโดย
ใช้ผสมมะเฟืองสุกรสเปรี้ยว หรือ
มะนาว มะกรูด มาถู จากนั้นล้างน้ำ

๑ ๒ ๓

จักสานหวายทางหนู บ้านบุท
หวายที่ใช้จักสานเป็นหวายเส้นเล็ก
เรียกว่า หวายทางหนู หรือลำเปี้ยะ
หรือปะเดาสัน เป็นหวายที่ขึ้นริมน้ำ
ก่อนนำมาสานจะใช้มีดผ่าหวายเป็น
สี่ซี่ เหลาให้กลม แล้วนำมาริดกับ
จานสังกะสีเจาะรูให้ได้ตามขนาดที่
ต้องการ จากนั้นนำเส้นหวายมาขึ้นรูป
เป็นข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น
ตะกร้า กระจาด ผลไม้หลากหลาย

ประเก้อม เครื่องเงิน บ้านโซค

คำว่าประเก้อม เป็นภาษาเขมร ซึ่งใกล้เคียงกับภาษาไทยว่า ประคำ ใช้เรียกเม็ดเงิน เม็ดทองชนิดกลม ที่นำมาร้อยเป็นเครื่องประดับประเก้อม สุรินทร์ เป็นลูกกลมทำด้วยเงิน เช่นเดียวกับที่อื่นๆ แต่สิ่งที่แตกต่าง คือ มีหลากหลายรูปแบบและลวดลาย เนื่องจากทำด้วยแผ่นเงิน

บางๆ ที่ตี เป็นรูปต่างๆ พร้อมกับอัดครั้งไว้ภายใน ทำให้สามารถแกะลายได้สะดวก

ประเก้อมมีตั้งแต่ขนาดเล็กที่สุด เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณครึ่งเซ็นต์เมตร ไปจนถึงขนาดใหญ่ประมาณ ๒.๕-๓ เซนติเมตร มีหลายลวดลาย เช่น ดุนเงิน หมอนแปดเหลี่ยม กรวย แมงดา มะเฟือง ตะโพน

ฟักทองจาวรี (ตะกรุด) ส่วนใหญ่จำลองมาจากธรรมชาติ เช่น ลายตาราง ลายกลีบบัว ลายดอกพิกุล ลายดอกจันทน์ ลายพระอาทิตย์ ลายดอกทานตะวัน ลายตาข่าย

ประเก้อมส่วนใหญ่จะรวมตัวเพื่อให้ลายเด่นชัด ความสวยงามของประเก้อมจึงอยู่ที่ลายที่แกะด้านนอกและความแวววาวของเนื้อโลหะเงิน

หมู่บ้านโซคตำบลเขวาสินรินทร์กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ นับเป็นหมู่บ้านแรกที่ทำประเก้อมขึ้นเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว เชื่อว่าสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากเขมร โดยสมัยก่อนมีการทำทั้งเครื่องเงิน และเครื่องทองด้วย บ้านโซคอยู่เลยบ้านทอผ้าไหมเขวาสินรินทร์มาเพียง ๒ กิโลเมตร

ดังนั้นที่บ้านผ้าไหมนอกจากจะมีผ้าไหมให้ซื้อแล้ว ยังมีประเก้อมหลากหลายรูปแบบ เป็นกำไลข้อมือ สร้อยประคำ

ที่ใช้ประเก้อมแบบเดียวกันล้วนๆ หรือหลายชนิดผสมกัน หรือผสมกับวัตถุดิบอื่นๆ เช่น มุก นิล ลูกปัดหิน ให้เลือกซื้อด้วย แต่ถ้ายากชมการทำเครื่องเงิน ก็ต้องไปดูที่หมู่บ้านโซค ถ้าไม่ตรงกับงานเทศกาลหรือฤดูกาล ท่านาก็จะพบเห็นชาวบ้านทำประเก้อม กันเป็นกลุ่มๆ ตามบ้าน

ลูกประเก้อมที่ยังไม่ได้แกะลายรวมตัว

ถิ่นผ้าไหม บ้านสวาย

บ้านจันรม บ้านเขวาสินรินทร์

ผ้าไหมที่นี่เด่นด้วยลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ได้รับอิทธิพลมาจากเขมร ลายดอก ลายขีด มัดหมี่ จึงไม่เหมือนใคร อีกทั้งยังนิยมใช้ไหมหนึ่งหรือไหมน้อยที่เขมรเรียกว่า "โซคซึก" เป็นไหมเส้นเล็กละเอียด นุ่ม เงางาม มีคุณภาพดีที่สุดในที่จะได้ต้องสาวไหมจากเปลือกไหมที่มีปมปมมาก เรียกไหมสาม ไหมสอง เสียก่อนจะมาเป็นไหมหนึ่ง

ส่วนการย้อมสีใช้สีธรรมชาติ เช่น สีแดงจากเปลือกประดู่ ครั่ง รากยอป่า มะไฟ สีเหลืองจากหัว

ขมิ้นชัน รวมถึงการทอที่มีความแน่น ใช้ความประณีตละเอียดอ่อนในการทอ รวมถึงการผสมผสาน

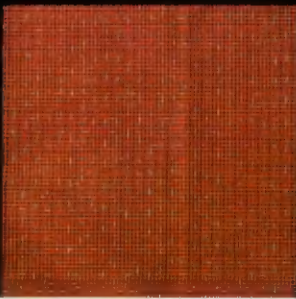
ลวดลายต่างๆ เข้าด้วยกัน หมู่บ้านที่เป็นแหล่งทอผ้าสำคัญคือบ้านเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ บ้านจันรม ตำบลตาอ้อ อำเภอเมือง และบ้านสวาย ตำบลสวาย อำเภอเมือง

ในหมู่บ้านสุรินทร์นั้น ถือว่าผ้าโฮลเป็นผ้าไหมที่ดีที่สุด โฮล

ผ้าอ้อมปรม

เป็นผ้ามัดหมี่สองทาง ที่มีการมัดหมี่ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน เมื่อทอแล้วจะเป็นลายตารางเล็กๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสุรินทร์ ส่วนมัดหมี่ลายอื่นๆ ก็มีทั้งลายหมี่โคม หมี่ซ้อ หมี่ลายนก เช่น หมี่ข้าวบิณฑ์ ลายพระตะบอง ลายพรมแปด มัดหมี่ลาย โบราณ เช่น ลายเวสสันดรชากลายนครวัด-บางว่า

ผ้าโสร่ง

ผ้าของผู้หญิงจะเรียกว่า โสร่งสวย เป็นผ้าพุ่งที่มีลักษณะเป็นสีพื้นมีไหมควมเป็นขอบขาวและทอเป็นตารางเล็กพอประมาณ ในพื้นที่ทั้งหมดของผู้ชายเรียกว่า โสร่งเปราะย มีลักษณะเป็นตารางใหญ่สีแดง สลับสีเขียว มีริ้วตัดตรงกลางตลอดผืน การทอโสร่งชายจะนำไหมสองสีมาควมกันแล้วนำไปทอ

คือไหมมัดหมี่ แต่พิเศษแตกต่างจากมัดหมี่ทั่วไปตรงการคัดเลือกเส้นไหม การมัดย้อม การทอส่วนใหญ่ประกอบด้วยสีเทา แดง ขาว เขียว และเหลือง ว่ากันว่าผ้าโฮลของแท้นั้น ถ้านำไปร่อนน้ำ

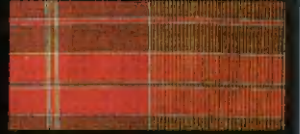

ผ้าไหมมัดหมี่

น้ำก็จะไม่รั่ว คนสุรินทร์แต่โบราณนิยมทอผ้าโฮลมอบไว้เป็นมรดกเฉพาะแก่ทายาทคนพิเศษที่สุด เนื่องจากต้องลงทุน ลงแรง และใช้เวลานานชาวบ้านมักนำมาใช้เฉพาะในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน งานบุญ เท่านั้น

ผ้าขาวม้าไหม

เรียกว่า โสเภาะย เป็นผ้าลายทางยาว บางหมู่บ้านจะมีการทอขิดลายช้างลายม้า ที่เชิง

ผ้าไหมยกดอก

ทอลวดลายเพิ่มเข้าไปในเนื้อผ้าเพื่อทำให้ผ้าทั้งสองด้านมีลวดลายต่างกันด้านหนึ่งคมชัดและเรียบ อีกด้านมีลวดลายหยาบ เช่น ลายลูกแก้ว ลายดอกจันทน์ ลายดอกพิกุล

ชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีกำลังฝึกช้างให้เดินเป็นแถว

หมู่บ้านตากสง ตำบลกรโพ อำเภอกำตูม

นับเป็นหมู่บ้านชาวกูยเก่าแก่ที่เลี้ยงช้างกันมานานหลายร้อยปี ตั้งแต่เมื่อครั้งที่บรรพบุรุษของเขาเลือกพื้นที่ที่ลำน้ำชีมาสบกับลำน้ำมูล ซึ่งเป็นป่าดงดิบริมน้ำกว้างใหญ่ มีอาหารเพียงพอแก่ช้างศึกที่ปลดระวางจากสงคราม เพื่อนำมาส่งเป็นส่วย แทนการเกณฑ์ทหารมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

แทบทุกปีในสมัยก่อน ปะชีหมอช้างใหญ่ คุ่มคนและช้างเป็นขบวนใหญ่ เพื่อไปคล้องช้างป่าในแผ่นดินเขมร แต่เมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศ การคล้องช้างจึงเลิกไป แต่ก็ยังมีการเลี้ยงช้างสืบต่อกันมา เพราะมีลูกช้างเกิดขึ้นใหม่ทุกปี

การเลี้ยงช้างของชาวกูยไม่ได้เลี้ยงไว้เพื่อการทำงานหนัก หรือใช้ชักลากไม้แบบทางเหนือ พวกเขาเลี้ยงช้างเหมือนเพื่อน ลูกชายชาวกูยบางคนก็เติบโตมาพร้อมกับช้าง ความผูกพันระหว่างคนกับช้างจึงเป็นเรื่องราวที่แยกกันไม่ออก

แม้จะไม่มีโอกาสออกไปจับช้างป่าอีกแล้ว แต่ช้างบ้านหลายรุ่นต่อหลายรุ่น ก็ถูกช้างมาอย่างสม่ำเสมอ เมื่อช้างโตอายุสักปีสองปีก็ต้องมีการฝึก เพื่อรับคำสั่งต่างๆ ทั้งการส่งลาญขึ้นหลัง เดินซ้ายขวา หน้า หลัง

สมัยก่อนการฝึกช้างก็ทำกันเองทั่วไป แต่ปัจจุบันมีสนามฝึกช้างใกล้กับอาคารศูนย์ศึกษา ซึ่งจะทำให้การฝึกช้างง่ายขึ้น ช้างนั้นมีความจำดี สามารถทำอะไรได้หลายๆ อย่างแล้วแต่ความฉลาดให้ทำอะไร แต่ก็ต้องฝึกอยู่เสมอๆ

วิถีประจําใจในหมู่บ้านกูย

วันละรอบเท่านั้น เริ่มประมาณ ๙ โมงเช้าถึง ๑๐ โมง ในหมู่บ้านมีบ้านพอห้าหมื่น ซึ่งมีตลาดขายสวงามไม้แพที่อื่น ส่วนใหญ่

อำเภอท่าตูม โทร. (๐๔๔) ๕๙๑๐๕๐. ๕๙๑๐๕๔ ค่าเช่าช้าง ชาวไทย คนละ ๕๐ บาท ชาวต่างประเทศ ๑๐๐ บาท ส่วนการนั่งช้างเที่ยวชม หมู่บ้านหรือลัดเลาะแม่น้ำชี ก็แล้วแต่จะตกลงราคากันเอง

ศูนย์ศึกษา

ภายในศูนย์มีนิทรรศการประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการคล้องช้าง เช่น เชือกปะกำ เชือกคล้องช้างที่ทำจากหนังควาย ฯลฯ โดยเฉพาะวันเสาร์จะมีการจัดแสดงการฝึกช้างให้ชมกันเป็นประจำ แต่เพียง

ชาวกูยจะทอดผ้ากันหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วประมาณเดือนธันวาคมถึงมกราคม ตอนปลายอาจนั่งช้างเที่ยวไปตลาดป่าละเมาะริมลำน้ำมูล เพื่อรอเวลาให้ถึงช่วงเย็นที่ความง่วงพาช้างไปอาบน้ำที่วังทะลุ รื่นรมย์กับบรรยากาศเย็น ชื่นชมแสงสีสุดท้ายของวัน

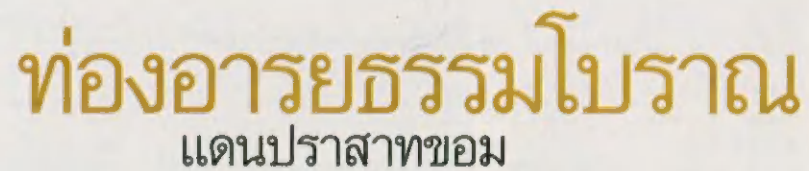
ช่วงที่นำไปเยี่ยมหมู่บ้านมากที่สุดคือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม เพราะความง่วงจะกลับมาเก็บเกี่ยวข้าวและนำช้างมาร่วมงานแสดงของจังหวัด ซึ่งจะมีช้างกลับมาอยู่บ้านเป็นจำนวนมาก

กรณีเดินทางไปชมเป็นกลุ่ม และต้องการให้ช้างมาแสดงให้ดูในวันธรรมดาสามารถติดต่อล่วงหน้าได้ที่ผู้ใหญ่ประจักษ์กลางพัฒนา ผู้ใหญ่บ้านตากสง ตำบลกรโพ อำเภอท่าตูม โทร. (๐๔) ๕๙๙-๐๙๐๐. (๐๐) ๕๗๗-๕๐๐๕ หรือที่ว่าการ

การเข้าชมช้างให้เตรียมใจมาดังนี้

- ☐ งดสูบบุหรี่
- ☐ งดดื่มแอลกอฮอล์
- ☐ แต่งกายสุภาพ

- ๑ ปราสาทเมืองที
- ๒ ปราสาทจอมพระ
- ๓ ปราสาทศิขรภูมิ
- ๔ ปราสาทยายเหงา
- ๕ ปราสาทภูมิโปน
- ๖ ปราสาทบ้านโพธิ์
- ๗ ปราสาทบ้านพลวง
- ๘ ปราสาทตาเมือนธม
- ๙ ปราสาทตาเมือนโต้ง
- ๑๐ ปราสาทตาเมือน

๑๑ ตลาดขายเนืงตันที่ด่านช่องจอม

ปราสาทเมืองที

ปราสาทเมืองที ๑

เป็นปราสาทแบบเขมรที่ได้รับการดัดแปลงในสมัยหลัง มีลักษณะเป็นกลุ่มปราสาทก่อด้วยอิฐฉาบปูน มีห้าหลังมีปราสาทประธานอยู่ตรงกลาง หมายถึงเขาพระสุเมรุ และอีกสี่หลังอยู่ที่มุมทั้งสี่ หมายถึง ภูเขาบริวาร ปัจจุบันเหลือเพียงสามหลัง ยังปรากฏร่องรอยว่าเป็นปราสาทรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง

ปราสาทจอมพระ ๒

เป็นโอศยาศาลที่ยังมีโครงสร้างสมบูรณ์มาก อาคารต่างๆ ก่อด้วยศิลาแลงและใช้หินทรายประกอบ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีส่วนประกอบหลักสี่ส่วน ได้แก่ ปราสาทประธานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีมุขหน้า บรรณาลัยหรืออาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตั้งอยู่ทางด้านหน้า กำแพงล้อมรอบ พร้อมขุมพระพุทธรูปกาบาท และสระน้ำนอกกำแพง

ปราสาทชีฆุมมิ

นอกจากนี้มีการขุดพบวัตถุโบราณเป็นเศียรพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรหนึ่งเศียร และรูปพระวิฆเนสค์หนึ่งในองค์ เช่นเดียวกับที่โอศยาศาลในอำเภอพิมาย โบราณวัตถุเหล่านี้เป็นรูปเคารพในพุทธศาสนาเถรวาท มีลักษณะตรงกับศิลปะขอมแบบบาปวน (ราว พ.ศ. ๑๗๒๐-๑๗๕๐) ซึ่งเป็นแบบศิลปะที่รุ่งเรืองในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗

ปราสาทชีฆุมมิ ๓

ชาวบ้านเรียก ปราสาทพระแง ประกอบด้วยปราสาทอิฐห้าองค์ องค์กลางเป็นปราสาทประธานมีปราสาทบริวารล้อมรอบอยู่ที่มุมทั้งสี่ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกันและมีคูน้ำล้อมรอบทั้งสี่ด้าน ปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีบันไดทางขึ้นและประตูทางเข้าเพียงด้านเดียว เป็นการผสมผสานของศิลปะขอมแบบบาปวน (พ.ศ. ๑๕๕๐-๑๖๕๐) และแบบนครวัด (พ.ศ. ๑๖๕๐-๑๗๐๐) จึงสันนิษฐานได้ว่าปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๗ เพื่อบูชาพระศิวะ ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒ ได้รับการบูรณะดัดแปลงให้เป็นวัดในพุทธศาสนา

ปราสาทชีฆุมมิ เปิดทุกวัน เวลา ๐๗.๓๐-๑๔.๐๐ น. ค่าเข้าชมชาวไทยคนละ ๑๐ บาท ชาวต่างประเทศคนละ ๓๐ บาท

ปราสาทจอมพระ

ปราสาทยายเฒ่า ๔

เป็นศาสนสถานแบบขอมที่ประกอบด้วยปราสาทสามองค์ ปัจจุบันเหลือเพียงสององค์ตั้งเรียงกันในแนวเหนือ-ใต้ ก่อสร้างด้วยอิฐ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงภายหลังการบูรณะของกรมศิลปากร ได้นำชิ้นส่วนของปราสาทที่พบมาตั้งเรียงไว้ด้านหน้า เช่น กลิบบน ยอดปราสาท เสาประดับกรอบประตู ฯลฯ ซึ่งมีลวดลายแกะสลักเป็นรูปมังกร (มีลักษณะผสมผสานระหว่างสิงห์ ช้าง และ ปลา) คาบาคห้ำเศียร

ปราสาทยายเฒ่า

ลวดลายนาคห้ำเศียรที่ปรากฏบนชิ้นส่วนกลีบบนนั้น เป็นลักษณะแบบนครวัดในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๔

ปราสาทภูมิโพน ๕

ประกอบด้วยโบราณสถานสี่หลัง คือ ปราสาทก่ออิฐสามหลัง และศิลาแลงหนึ่งหลังตั้งเรียงกันในแนวทิศเหนือ-ใต้ อาคารที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์คือปราสาทอิฐหลังใหญ่ และหลังทางทิศเหนือเป็นหลักฐานสำคัญของ

ทับหลังด้านใต้ปราสาทบ้านพลวง

สิ่งก่อสร้างตอนต้นสมัยเมืองพระนคร ได้เป็นอย่างดี สันนิษฐานว่าก่อสร้างราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๓ นับเป็นปราสาทแบบศิลปะขอมที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ส่วน

ปราสาทภูมิโพน

ปราสาทอิฐหลังเล็กที่ตั้งตรงกลาง และปราสาทที่มีฐานศิลาแลงด้านทิศใต้ สันนิษฐานว่าสร้างสมัยหลัง

ปราสาทแห่งนี้คงจะสร้างขึ้นเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกายเช่นเดียวกับศาสนสถานอื่นๆ ในรุ่นเดียวกัน แม้จะไม่พบรูปเคารพอย่างผิวลึงค์ภายในองค์ปราสาท แต่ที่ปราสาทองค์ใหญ่พบท่อโสมสูตร ซึ่งเป็นท่อน้ำดื่มที่ต่อออกมาจากแท่นฐานรูปเคารพในห้องกลาง ติดอยู่ที่ผนังในระดับพื้นห้อง

ปราสาทบ้านไผ่ ๖

มีลักษณะเป็นปราสาทสามองค์ สร้างด้วยอิฐขัดตั้งเรียงกันเป็นแนวเดียว มีคูน้ำล้อมรอบไว้เฉพาะทางเข้าด้านตะวันออก ปราสาทบ้านไผ่ยังมีลักษณะสมบูรณ์พอสมควร

สันนิษฐานว่า ปราสาทแห่งนี้คงสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เป็นปราสาทหิน ลักษณะลวดลายเป็นศิลปะขอมแบบบาปวน มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ปราสาทแห่งนี้ได้รับการขุดแต่งบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ด้วยวิธีอนัสติโลซิส คือการรื้อตัวปราสาทลงมา แล้วเสริมความมั่นคงก่อนประกอบขึ้นใหม่ดังเดิม

ปราสาทบ้านไผ่

โบราณสถานแห่งนี้เป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุม จาฬาลงกรณ์มาก มีคูน้ำเป็นด้วยล้อมรอบ ถัดจากคูน้ำเป็นบาราย (สระน้ำ) ขนาดใหญ่ ส่วนที่นำชมที่สุดคือบริเวณหน้าบัน และทับหลัง หน้าบันด้านตะวันออกสลักเป็นรูปพระกฤษณะยกภูเขาไคววรรณะ และมีรูปสลักเป็นสัตว์ตัวเล็กขบหนั่งด้านหน้ามีรูปทวารบาลยืนกุ่มกระบองอยู่ข้างละหนึ่งคน

ทับหลังด้านตะวันออกและทิศใต้ สลักเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณอยู่ภายในช่อเหนือหน้ากาลที่กำลังแลลั่นใช้สองแขนยึดท่อน

พวงมาลัยที่คายออกจากปากทับหลังด้านเหนือสลักเป็นรูปพระกฤษณะผ่านคสันนิษฐานว่าปราสาทแห่งนี้คงสร้างขึ้นบูชาพระอินทร์

ปราสาทบ้านพลวง

นอกจากนี้บริเวณหน้าบันด้านใต้ มีการสลักรูปสัตว์เรียงรายบนทับหลัง น่าจะแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์

ปราสาทบ้านพลวง เปิดให้ชมทุกวันระหว่างเวลา ๐๗.๓๐-๑๔.๐๐ น. ค่าเข้าชมชาวไทยคนละ ๑๐ บาท ชาวต่างประเทศคนละ ๓๐ บาท

ปราสาทบ้านพลวง

กลุ่มปราสาทตาเมือน

แม้ว่าจะมีเส้นทางที่เข้าถึงกลุ่มปราสาทตาเมือนสะดวกแต่เนื่องจากอยู่ประชิดชายแดนไทย-กัมพูชา ดังนั้นนักท่องเที่ยวควรแจ้งป้อมยามของทหารระหว่างทาง หรือตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งค่ายพักแรมอยู่ในบริเวณนั้น

ภาพถ่ายทางอากาศของปราสาทตาเมือนธม

ควรเข้าชมปราสาทด้านในสุด คือ ปราสาทตาเมือนธม ซึ่งเป็นศาสนสถานก่อน แล้วย้อนกลับมาชมอีกสองปราสาทตามระยะทาง คือปราสาทตาเมือนโต้ง และปราสาทตาเมือน

ปราสาทตาเมือนธม ๘

หรือปราสาทตาเมือนใหญ่ (ธม แปลว่าใหญ่) เป็นปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่ม ตั้งอยู่บนแนวเทือกเขาพนมดงรัก เป็นหนึ่งในปราสาทที่อยู่บนเส้นทางที่เชื่อมระหว่างนครวัด นครธม กับปราสาทหินพิมาย ขอนต้นอยู่ในหมู่ไม้ใหญ่อันเขียวขจีป่าใหญ่ด้านหลังระเบียงคดเป็นเขตแดนประเทศกัมพูชา

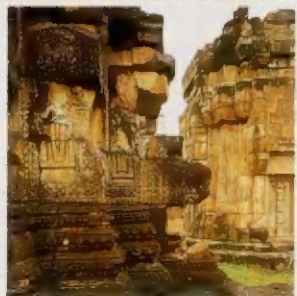

มีระเบียงคดหินทรายล้อมรอบ มีโคปุระ (ซุ้มประตู) ทั้งสี่ด้าน โคปุระด้านใต้มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีบันไดทางขึ้นจากเชิงเขาด้านประเทศกัมพูชา นอกระเบียงคดทางด้านเหนือ มีสระน้ำ และที่ลานริมระเบียงคดทางมุขทิศตะวันออกเฉียงใต้ มี

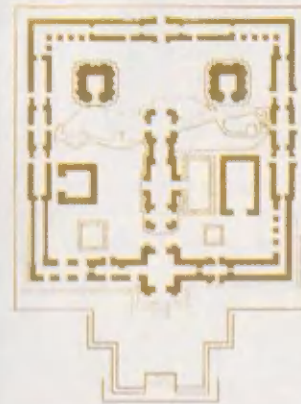
(บน-ล่าง) ภายในปราสาทตาเมือนธม

ศิลาจารึกภาษาขอม กล่าวถึงชื่อพระกัลปภุชณะ

สันนิษฐานว่าโบราณสถานแห่งนี้สร้างขึ้นเนื่องในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย นับถือพระศิวะเป็นเทพเจ้าสูงสุด คาดว่าคงสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ซึ่งเก่าแก่กว่าปราสาทตาเมือนอีกสองแห่ง

ผังปราสาทตาเมือนธม

ทับหลังปราสาทตาเมือน

ภายในปรางค์ประธาน แม้จะไม่มีศิลาสิงห์ที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ก็มีโขดหินก้อนใหญ่ที่เกิดขึ้นบนยอดเขา ถือเป็นศิลาสิงห์ที่ศักดิ์สิทธิ์มากที่สุด คือ พระสวามภูวาลิงค์ เหมือนกับยอดภูเก้าที่จำปาศักดิ์ในลาวตอนใต้

ปราสาทตาเมือนโต้ง ๙

โต้ง นั้นในภาษาเขมร แปลว่า เล็ก อยโรคยาศาลแห่งนี้ถือว่ามีสภาพเกือบสมบูรณ์ประกอบด้วยปรางค์ประธานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีมุขยื่นทางด้านหน้า ก่อด้วยศิลาแลงและหินทรายล้อมรอบด้วยกำแพงก่อด้วยศิลาแลง มีโคปุระอยู่ด้านหน้าทางทิศตะวันออกเพียงด้านเดียว หน้ากำแพงมีสระน้ำ ปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔

ปราสาทตาเมือน ๑๐

ชาวบ้านเรียกว่า ปราสาทใบตริม สันนิษฐานว่าเป็นที่พักคนเดินทางหรือธรรมศาลา ๑ ใน ๑๗ แห่งที่พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นบนเส้นทางจากเมืองยโสธรปุระ เมืองหลวงของอาณาจักรเมืองพระนคร ไปยังเมืองพิมาย

ปราสาทตาเมือนสร้างขึ้นจากศิลาแลง มีลักษณะเป็นปรางค์องค์เดียว หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีห้องยาวเชื่อมต่อมาทางด้านหน้า ผนังอาคารด้านเหนือปิดทับ แต่สลักเป็นหน้าต่างหลอก ทางด้านใต้มีช่องหน้าต่างจริงเรียงกันโดยตลอด มีทับหลังสลักเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ อยู่ทางด้านตะวันออก

ตลาดขายแคนที่ด้านช่องจอม ๑๑

ในสมัยโบราณ ช่องจอมเป็นเส้นทางข้ามแดนที่ใหญ่และสะดวกที่สุดของสุรินทร์ที่ใช้ข้ามไปยังกัมพูชาชาวภูยกใช้ช่องทางนี้เพื่อเข้าไปคล้องช้างในเขมร รวมถึงชาวบ้านที่ติดต่อกับขามไผมาเพื่อซื้อขายสินค้ามาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นตลาดการค้าขายแดนขึ้น เพื่อส่งสินค้าอุปโภคบริโภคไปขาย ส่วนฝั่งกัมพูชาก็มีการสร้างตลาดขายสินค้าขึ้นมาเช่นกันซึ่งสินค้าส่วนใหญ่ก็เหมือนกับตลาดขายแดนทั่วไป แต่ที่โดดเด่นคือเครื่องจักสานจากหวาย เช่น เสื่อหวาย ตะกร้า ปลายี้อ่อน ร่มคว้น เครื่องไม้ ซึ่งบางชนิดต้องเสียภาษีศุลกากรตามกฎหมาย ส่วนสินค้าประเภท ชา สัตว์ หนังสัตว์ หรือสัตว์ป่า ไม่สามารถนำเข้ามายังประเทศไทยได้ เพราะผิดกฎหมาย

ตลาดจะเปิดทำการเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. การข้ามไปในประเทศเขมรสามารถทำได้ง่าย เพียงแจ้งชื่อ ที่อยู่ และจำนวนคนที่ จะเข้าไปแก่เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง

(ซ้าย) ปราสาทตาเมือนโต้ง (ขวา) ปราสาทตาเมือน

